

Valentina Horvat Kokalj

Pes – družinski član

Odnosi človek – družna žival predstavljajo velik del naše kulture. Enega najbolj intimnih, lktrati pa tudi najbolj kompleksnih odnosov smo razvili s psi. Pregovorno so naši prijatelji, zavezniki in zvesti spremljevalci, že od nekdaj pa je znana tudi njihova domnevna zdravilna moč. Enostavnega odgovora na vprašanje, zakaj je ravno pes postal družinski član in tako pomemben v zahodni družbi, ni.

Da smo pse sprejeli v naše domove, so odločilno vplivale nekatere biološke in vedenjske predispozicije, kot sta primerna fizična velikost in hišna čistoča. Vplivale pa so tudi podobna sposobnost prilagajanja okolju, podobna oblika socialnega življenja in sposobnosti sporazumevanja psov. Psi so genetsko volkovi, evoliucijsko pa so se prilagodili življenju s človekom. Sodobne raziskave življenja volkov v naravnem okolju dokazujejo, da volkovi živijo v družinah oz. družinskih skupnostih, kjer vladajo

spoštovanje, naklonjenost in sodelovanje med člani skupnosti. Ravno zaradi podobne oblike življenja v družinski skupnosti je človek psa oz. volka lahko tudi udomačil in z njim razvil tako tesen odnos. Poleg tega genetske raziskave psov dokazujejo, da so psi nedorasli volkovi, ki vse življenje ostajajo mladiči, kar skrbnike napeljuje k želji po skrbi zanje. Odločilnega pomena je tudi, da imata tako človek kot pes vse življenje izraženo potrebo po igri. Igra med človekom in psom ni tekmovalna, v njej uživajo

ljudje vseh starosti in igra je tista, ki spodbuja, ohranja in pogloblja vez med človekom in psom. Morda še najpomembnejše v našem odnosu s psom so njegove sposobnosti sporazumevanja, ki omogočajo obojestransko zadovoljujoč odnos. Čeprav ne znajo govoriti, v smislu človeške govornice, nas nagovarjajo, naj jih ljubkujemo in se z njimi igramo, nam povsod sledijo, razveselijo se nas, kadar nas nekaj časa niso videli, in nam izkazujejo druga vedenja, iz katerih lahko prepoznamo, da si želijo bližino in komunikacijo z nami. Psi s telesno govornico, še posebej obrazno mimiko, izražajo počutja in čustva ravno tako kot ljudje in so sposobni razbrati našo obrazno mimiko. Psi ne govorijo, a nas vseeno poslušajo. Ne ocenjujejo nas in nas ne obojajo. Zdi se nam, da so občutljivi za naše občutke oz. da nas razumejo in imajo radi ne glede na naše pomanjkljivosti. Tudi sodobna nevrološka znanost dokazuje povsem realne osnove za tako oseben odnos med človekom in psom. Z uporabo magnetne resonance so

Čeprav bi lahko pričakovali, da bo več lastnikov hišnih ljubljencev med samskimi ljudmi, pa raziskave kažejo, da si hišnega ljubljence največkrat omislijo pari, družine z otroki in večja gospodinjstva. V študijah odnosa otrok do družinskih psov so otroci kot razloge, da se je družina odločila za psa, navajali igro, družabništvo in ljubezen.

Deliti življenje s psom prinaša prav gotovo veliko veselja in zadovoljstva. Raziskave kažejo, da imajo psi blagodejen učinek na zdravje in počutje. Prisotnost psa v družini ima pozitiven vpliv na dojenčka že v maternem trebuhu, pa tudi v prvih letih otrokovega življenja in kasneje. Izpostavljenost psu krepi otrokovo imunsko odpornost in večja je verjetnost, da otrok kasneje v življenju ne bo razvil atopije, alergije, rinitisa, bronhitisa, senene mrzlice, ekcema ali preobčutljivosti na cvetni prah. Seveda ima pes pozitiven vpliv na fizično zdravje vse družine tudi že s tem, da člane na nek način »prisili« k sprehajanju z njim ter s tem motivira k rednemu gibanju na zraku. Življenje s psom ima pozitiven učinek tudi na psihično zdravje in počutje družinskih članov. Božanje npr. znižuje pritisk in odpravlja stres. Skrb za psa in odnosi z njim imajo socializacijsko vlogo za otroke, saj spodbujajo razvoj nežnih čustev in občutek odgovornosti za druge. Otrok, ki je v rednem stiku s psom, odraste v skrbnega in čutečega človeka. Odgovornost za krbo za nekoga daje občutek, da smo nekemu potrebni, in daje našemu življenju smisel. Občutki biti ljubljen, spoštovan, oboževani in da nas nekdo potrebuje, pa so zelo pomembni za samozavest in samospoštovanje ne le otroka, temveč tudi odraslih. Psi so vir naklonjenosti, kadar se otroci počutijo osamljeni ali se ne počutijo dobro, pomagajo jim pregnati dolgčas, se z njimi igrajo in družijo, jim dajejo občutek varnosti in zaščite. Otroku pomagajo razvijati sposobnosti komunikacije in empatije. Znano je, da imajo odrasli skrbniki psov več socialnih interakcij, enako velja za otroke, ki imajo svojega psa. Pomembno je, da starši otroku predstavijo načine, kako lahko psa vključi v družbo svojih vrstnikov. Otrok bo tako na svojega psa lahko ponosen, saj bo ta nekaj posebnega v družbi vrstnikov in tako bo otrok spletel tudi več prijateljstev.

S primerno vzgojo in komunikacijo pes lahko zelo dobro vpliva na odnose v družini in tudi vzgojo otrok. Pes pravzaprav poveže vso družino, saj se mora družina skupaj odločiti o skrbi zanj, kar posledično pomeni, da morajo družinski člani med seboj dobro komunicirati. Otrok se preko skrbi za psa uči odgovornosti, potrpežljivosti, samostojnosti in vztrajnosti. Hkrati pa ima tudi možnost učiti se o naravi in poteku življenja ter sprejemanju tega takšnega, kot je.

Vendarle pa sta otrok in pes lahko najboljša ali najslabša kombinacija. Na nas starših je, da poskrbimo, da se uresniči prvo. Zavedati se moramo, da bo pes v veliki meri naša odgovornost, seveda pa lahko otroka z določenimi aktivnostmi in zadolžitvami lepo vpeljemo v življenje s psom. Pes bo v okolju, v katerem mu bo nudeno vse potrebno za razvoj v vseh življenjskih obdobjih, lepo odraščal in se razvijal ter svojim družinskim članom vračal več, kot si sploh lahko predstavljajo.

Imeti psa je za vsako družino zelo pomembna odločitev in odgovornost. Pes ni ne darilo, ne igrača in ne lepotni dodatek; kratka, ni stvar, ki jo lahko mirno zavržemo, ko se jo naveličamo. Je živo bitje z razvito visoko stopnjo socialne inteligence, lastnimi interesi, željami in potrebami, živo bitje, ki čuti in občuti. Z nami pa bo preživel deset do petnajst let ali celo več, zahteval bo veliko našega časa in aktivnega ukvarjanja z njim, seveda pa so z odločitvijo za psa povezani tudi določeni stroški.

Če se vrnemo k tezi, da je naravno življenje psov, ki so pravzaprav genetsko volkovi, evolucijsko pa prilagojeni življenju z ljudmi, življenje v družini, smo jim ljudje dolžni takšno življenje omogočiti, seveda upoštevajoč njihove potrebe, interese, čustva, način zaznavanja okolja in odzivanja nanj, obnašanje in delovanje. Odrasle osebe v družini tako prevzamejo vlogo starša ne le otrok, temveč tudi psa, s čimer prevzamejo tudi popolno odgovornost. Le tako je odnos med psom in človekom edinstven in emocionalno zadovoljujoč za vse člane družine in psa.

V naslednjih številkah revije vam izdamo tudi povsem praktične nasvete glede odločitve družine za psa in zadovoljno ter sproščeno življenje z njim.

Viri:

1. Albert, Alexa in Kris Bulcroft. 1987. *Pets and Urban Life*. *Anthrozoos* 1 (1).
2. Bekk, Russel W. 1996. *Metaphoric Relationships with Pets*. *Society and Animals* 4 (2).
3. Bryant, Brenda. 1985. *The Neighbourhood Walk: Sources of Support in Middle Childhood*. *Monographs of the Society for Research in Child Development* 50 (210).
4. Bucke, Fowler W. 1903. *Cyno – Psychoses: Children's Thoughts, Reactions and Feelings toward Pet Dog*. *Pedagogical Seminary. Journal of Genetical Psychology* 10.
5. Cohen, Susan Philips. 2002. *Can Pets Function as Family Members*. *Western Journal of Nursing Research* 24 (8).
6. Davis, Janet Haggerty. 1997. *Pet Care During Preadolescence: Developmental Considerations*. *Child: Care, Health, and Development* 139 (4).
7. Grandin, Temple in Catherine Johnson. 2009. *Animals Make Us Human: Creating the Best Life for Animals*. Boston: Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company.
8. Irvine, Leslie. 2004. *If You Tame Me: Understanding Our Connection with Animals*. Philadelphia: Temple University Press.
9. Fisher, Theresa. 2014. *Brain Scans Reveal What Dogs Really Think of Us*. *Science.Mic*. 20 november. Dostopno prek: <http://mic.com/articles/104474/brain-scans-reveal-what-dogs-really-think-of-us> (17. avgust 2015).
10. Mech, David L. 1999. *Alpha Status, Dominance and Division of Labour in Wolf Packs*. *Canadian Journal of Zoology* 77 (8).
12. Sanders, Clinton R. 1999. *Understanding Dogs: Living and Working with Canine Companions*. Philadelphia: Temple University Press.
13. Serpell, James A. 1996. *In the Company of Animals: A Study of Human – Animal Relationships*. Cambridge: Cambridge University Press.

namreč dokazali, da pasja naklonjenost ljudem ni le plod naših antropomorfnih projekcij in emocionalnih odzivov, temveč da nas psi smatrajo za člane družine, so na nas zelo navezani in sposobni empatije.

V sodobnem času se zaradi hitrega tempa življenja, ki mu v veliki meri vladajo sodobne tehnologije, ljudje vse bolj oddaljujemo od narave in soljudi. Živimo v manjših družinah, socialne mreže družin so slabše, vsakodnevne interakcije površinske, vse več ljudi živi samih in v urbanih okoljih, ločeno od narave, kjer doživljajo občutke osamljenosti in pomanjkanje socialne povezanosti ter intime. Morda je tudi to eden od vzrokov, zakaj si vedno bolj želimo stika z živo naravo, in pogosto je prav pes ta vezni člen. V raziskavah skrbniki svoje pse največkrat definirajo kot družinske člane ali prijatelje, podeljujejo jim celo status osebe, s katero imajo emocionalno zadovoljujoč odnos. Psi torej igrajo vlogo »pomembnih drugih«.